

קול העורכת

אמנות, עדנה כצנלסון מציגה את החרם וההשלכות שלו על ילדים, גידי קורן מביע בשירו תחושות אישיות שחווה כמוחרם בתקופת טרום הפייסבוק. דניאל וטלמן וקארין גור מראים היבט נוסף ביחס לחרם - החרם האינטימי והכוח הנשי העומד מאחוריו, סוזי בן ברוך מדגישה במאמרה את הזיקה בין חרם לאלימות. סמי ארגון עוסק בתופעת החרם הקיברנטי, ויוסף זיו זיגדון מחפש את שורשי החרם בתנ"ך. חותמים את הגיליון יהודה לרנר בסיפור קצר ורוני סומק בשיר מזווית אחרת.

במאמרים נפרשת קשת רחבה של דיונים בנושא של חרם, מהכלל אל הפרט: מהקשרים כוללים שעניינם ברמת המקרו - החברה הרחבה, אל ההקשרים האישיים המתבוננים במיקרו - האדם - בהגיגיו, בתחושותיו, באכזבותיו ובשאיפותיו. משתתפים בכתיבה בוגרים, עוזרי הוראה ומרצים מהמסלול האקדמי במכללה ומחוצה לה. הכתיבה קצרה ככל האפשר, ממוקדת ושואפת להגיע אל קוראים רבים ככל האפשר.

גיליון **כוורת 25** יעסוק בנושא **סמכות** ויצא לאור בחודש יולי 2017, כדרכנו נקבל (לאחר תהליך של שפיטה) מאמרים ויצירות בהיקף של כ-2000 מילים, בתוספת תקציר בן כ-30 מילים, עד שישה פריטים ביבליוגרפיים מלאים (שם המחבר, שם הספר, שנת פרסומו, שם ההוצאה ומקומה, ללא הערות שוליים וברוח ארבעת עקרונות שהם ה"אני מאמין" של כוורת. נשמח לקבל גם מאמרי תגובה. מועד אחרון להגשת המאמרים 1.2.17.

העורכת,

ד"ר רחל פסטרנק

דיקנית בית הספר למדעי התנהגות
המסלול האקדמי המכללה למינהל

כוורת 24, כתב העת של בית הספר למדעי ההתנהגות במכללה למינהל, עוסק ב**חרם**. העיון במושג זה הוא חוליה נוספת בשרשרת המושגים מהגיליונות הקודמים: אהבה (**כוורת 1**, ינואר 2000), מנהיגות (**כוורת 2**, מארס 2001), חופש (**כוורת 3**, יוני 2001), צדק (**כוורת 4**, ינואר 2002), אושר (**כוורת 5**, יוני 2002), יופי (**כוורת 6**, ינואר 2003), תשוקה (**כוורת 7**, יוני 2003), אמת (**כוורת 8**, ינואר 2004), הקרבה (**כוורת 9**, יולי 2004), שלום (**כוורת 10**, פברואר 2005), זהות (**כוורת 11**, יולי 2005), רשע (**כוורת 12**, פברואר 2006), מהפכה (**כוורת 13**, יולי 2006), צביעות (**כוורת 14**, מארס 2007), מיניות (**כוורת 15**, יולי 2007), אכזבה (**כוורת 16**, יולי 2008), הורות (**כוורת 17**, יולי 2009), הומור (**כוורת 18**, יולי 2010), מצוינות (**כוורת 19**, יולי 2011), אהבה (**כוורת 20**, יולי 2012), ניכור (**כוורת 21**, יולי 2013), תקווה (**כוורת 22**, יולי 2014) ואבהות (**כוורת 23**, יולי 2015).

חרם הוא פעולה של קבוצה מלוכדת המפעילה לחץ לשינוי התנהגות של יחידים או של קבוצות. זוהי החלטה להרחיק את המוחרם מה"יחד" הקבוצתי ולמדר אותו. העוצמה של הקבוצה ושל ה"יחד" נבנית בדרך כלל על לכידות חברתית גבוהה שיכולה לנבוע ממניעים הגיוניים או רגשיים. החרם כלפי קבוצה מאופיין יותר במניעים אידאולוגיים הגיוניים ומטרתו לשנות באופן מוחלט את התנהגות הקבוצה ואילו החרם כלפי היחיד מונע בדרך כלל משלל רגשות כמו קנאה, כעס או נקמה. הבודדים מוחרמים לעתים בגלל חריגות ביופי, חכמה, כישרון או לחילופין בגלל מנהיגות פוגענית כלפי חברים אחרים. יש מקרים של חרם ברמת המקרו כמו חברות מוחרמות, קהילה או מדינה, אשר מוחרמות כצעד אחרון כדי לשנות אידאולוגיה, שלטון או מדיניות פוליטית וחברתית, ואכן היו מקרים שחברה מוחרמת שינתה את אורחות חייה הפוליטיים או הכלכליים בעקבות חרם (למשל דרום אפריקה). לעומתם, המוחרמים הבודדים, ברמת המיקרו, חווים תחושת כאב וצער המלווים אותם שנים רבות, עם זיכרון שלילי ביותר. כיום מורחב החרם לתחומי הסייבר, והוא חלק מהאלימות כלפי הפרט.

במילים אחרות, חרם יכול להיות מחיר הרסני כלפי בודדים אך יש בו כדי להניע שינוי התנהגות כשמדובר בקבוצה מוחרמת.

בגיליון זה נעסוק בחרם על חברות וילדים. במאמרה של אורנה שני מוצגת סקירה מושגית פילוסופית אנתרופולוגית של החרם, במאמרה של קארין גור יש סקירה על פניו המגוונים של החרם, שרה זמיר ושרה האופטמן פותחות צוהר לחרם בעדה החרדית באמצעות פשקווילים, משה מעוז מתייין עם חרם פוליטי כלפי ישראל ממבט היסטורי ודן ב-BDS, עמיחי זילברמן ביצירתו "חרם: נמק ליחיד - לחברה מוגלה" מפיק נקודת מבט חברתית מיצירות